

POSTANOWIENIE

Dnia 9 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania A. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Zabrzu
o emeryturę górniczą,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 października 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 18 maja 2023 r., sygn. akt III AUa 1072/22,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**II. zasądza od A. P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych Oddziału w Zabrzu kwotę 240,00 (dwieście
czterdzieści) złotych, wraz z odsetkami, o których mowa w art. 98
§ 1¹ k.p.c. - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 28 października 2021 r. (nr [...]) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zabrzu odmówił A. P. prawa do emerytury górniczej z tytułu ukończenia 50 lat, z uwagi na brak wymaganego okresu pracy górniczej, wynoszącego co najmniej 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1

ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W uzasadnieniu organ podniósł, że wnioskodawca udowodnił jedynie 5 miesięcy i 16 dni pracy górniczej.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 8 czerwca 2022 r. (sygn. akt V U 30/22) oddalił odwołanie A. P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zabrze.

Na skutek apelacji wnioskodawcy Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 18 maja 2023 r. (sygn. akt III AUa 1072/22), oddalił apelację.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi wywiódł wnioskodawca, zaskarżając wyrok w całości, zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) przez ich błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, a mianowicie:

1. art. 50d ust. 1 pkt 1 i ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2023 r., poz. 1251 ze zm.) w związku z załącznikiem nr 3 dział III, pozycja 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej lub renty (Dz.U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8), poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że ubezpieczony w spornym okresie od 1 stycznia 2021 r. do 16 czerwca 2021 r. i od 17 czerwca 2021 r. do 30 kwietnia 2023 r., wykonując szereg prac spełniających definicje z ww. norm prawnych, w szczególności art. 50d ust. 1a dodanego do ustawy emerytalnej w trakcie trwania procesu (ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r., o zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie 19 października 2022 r., Dz.U. z 2022 r., poz. 1504), nie wykonywał prac, które stanowią kwalifikowaną pracę górniczą jako górnik kopalni odkrywkowej;

2. art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z przepisem art. 50b ustawy i załącznikiem nr 2, pozycja 22, rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej poprzez przyjęcie, że ubezpieczony w spornych okresach wymienionych w decyzji organu rentowego oraz odwołaniu z wyjątkiem okresu opisanego w punkcie 1a powyżej, wykonując szereg prac spełniających definicje z ww. norm prawnych na stanowisku operatora sprzętu pomocniczego i

technologicznego lub stanowiskach jemu odpowiadających (okresy sprzed zmiany angażu), nie wykonywał pracy górniczej;

3. art. 2 i 32 Konstytucji RP polegające na nierównym traktowaniu ubezpieczonych przez Sąd Apelacyjny w Łodzi poprzez wydanie orzeczenia niekorzystnego dla ubezpieczonego pomimo wydawania przez sądy w tym Sąd Najwyższy także korzystnych orzeczeń w podobnych stanach faktycznych i prawnych;

4. naruszenie przepisów postępowania (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), które miało istotny wpływ wynik sprawy, tj.:

1. art. 378 § 1, 382 k.p.c. oraz art. 386 § 1 i 4 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. poprzez:

- nie rozpoznanie sprawy wnikliwie i w całości co do jej istoty, w szczególności pobieżne i niekompletne wykorzystanie materiału dowodowego zebranego w I i II instancji, w tym pominięcie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, zarówno w I instancji jak i II, nie dopuszczenie dowodu z opinii sporządzonej przez biegłego M. B. dla oceny tożsamego stanowiska pracy w innej sprawie i zgłoszonego przez ubezpieczonego podczas postępowania w II instancji, gdy tenże zebrany materiał dowodowy uzupełniony ewentualnie o rzeczoną opinię biegłego lub opinię biegłego wezwanego przez Sąd dla niniejszej sprawy po myśli przepisu art. 278 § 1 k.p.c., pozwalał na zastosowanie przepisu art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. i zmianę wyroku I instancji lub gdyby Sąd Apelacyjny uznał, że zachodzą przesłanki zawarte w art. 386 § 1 i § 4 k.p.c. uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji,

- nie rozpoznanie sprawy w ogóle w odniesieniu do okresu pracy na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej;

2. art. 387 § 2¹ k.p.c., art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku w taki sposób, że nie można ocenić, co właściwie zdecydowało o oddaleniu apelacji skarżącego.

Wskazując na wyżej zaprezentowane zarzuty, skarżący wniósł o:

1. przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie:

1. art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., dlatego, że jego zdaniem w niniejszej sprawie występuje zagadnienie prawne, a mianowicie w jakich sytuacjach praca na

stanowisku operatora sprzętu pomocniczego i technologicznego na odkrywce wymienionego w załączniku Nr 2, poz. 22 do rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994 r. Ministra Pracy i Polityki Społecznej może być zaliczona do pracy górniczej w rozumieniu art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w szczególności wyjaśnienie jakiego rodzaju prace mieszczą się w określeniu „bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń wydobywczych”;

2. art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., z uwagi na ocenę skarżącego, że w orzecznictwie sądów, a zwłaszcza sądów apelacji łódzkiej występują wątpliwości w stosowaniu przepisów art. 50c ust. 1 pkt 4 oraz art. 50d ust. 1 pkt 1 i ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, co powoduje rozbieżności w orzecznictwie na gruncie tych przepisów skutkujące wydawaniem różnych orzeczeń w tożsamych lub bardzo podobnych stanach faktycznych;

3. art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jako oczywiście uzasadnionej skargi kasacyjnej, ponieważ wydane orzeczenie rażąco narusza przepisy wskazane w petitum, pozbawiając jednocześnie ubezpieczonego prawa do emerytury górniczej pomimo wykonywania pracy górniczej przez wymagany ustawą okres;

4. rozpoznanie skargi na rozprawie po myśli przepisu art. 398¹¹ § 1 k.p.c.;

5. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania w sprawie skargi kasacyjnej;

ewentualnie,

6. uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie, co do istoty sprawy (art. 398¹⁶ k.p.c.) poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej i zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego za wszystkie instancje.

W odpowiedzi na wywiedzioną skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego na rzecz organu rentowego w związku ze sporządzeniem i wniesieniem odpowiedzi na skargę kasacyjną oraz ewentualnymi innymi czynnościami procesowymi według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjną strony skarżącej nie kwalifikuje się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Niemniej jednak przesłanki te nie zostały spełnione.

Przypomnieć należy, że przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wymaga wskazania za pomocą wyводу prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje strona skarżąca (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu

Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, ze wskazaniem argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem strony skarżącej jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Przy czym nie można zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, LEX nr 2630721). Istotne jest przy tym, aby problem prawny, ujęty w skardze kasacyjnej, dotyczył kwestii decydującej o rozstrzygnięciu sprawy. Nie może być bowiem dla niej prawnie obojętny. Innymi słowy, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne tylko wtedy, kiedy wynik sprawy uzależniony jest od interpretacji przepisów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 września 2005 r., I PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243 i z 29 czerwca 2001 r., I PKN 33/01, OSNP 2003 nr 9, poz. 228).

Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych, budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu

Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, Legalis nr 127030; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, Legalis nr 2701754 i z 9 września 2022 r., I CSK 1494/22, Legalis nr 2741242). Stronę skarżącą obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej, wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112 i z 29 września 2022 r., I CSK 3496/22, Legalis nr 2790349). Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu.

W tym miejscu należy wskazać, że Sąd Najwyższy zajmował się już problemem podniesionym przez stronę skarżącą. W wyroku z 23 sierpnia 2022 r. II USKP 204/21 (Legalis nr 2739497) wskazano, że o uznaniu danej pracy za pracę górniczą, w rozumieniu art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie decyduje treść umowy o pracę, nazwa stanowiska pracy użyta w świadectwie pracy w szczególnych warunkach, wewnętrzne zarządzenie pracodawcy czy protokoły komisji weryfikacyjnej kwalifikujące określone zatrudnienie jako pracę górniczą, lecz rodzaj faktycznie wykonywanej pracy odpowiadający wymaganiom ustawowym. Przy dekodowaniu pojęcia "pracę przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych", konieczne jest zwrócenie uwagi na to, że w przypadku tej pracy chodzi o ekspozycję czynności związanych z konserwacją urządzenia wydobywczego, agregatu (okoliczności zdarzenia), a nie sam pobyt obok miejsca,

w którym dokonuje się konserwacja (okolicznik miejsca). O takim znaczeniu interpretowanej frazy przesądza, że chodzi o "bieżącą konserwację urządzeń", a nie jakąkolwiek konserwację. Ta zaś odbywa się w miejscu pracy urządzenia (odkrywka) w wymuszonej pozycji, na wysokości, bez wyłączenia urządzenia z całego systemu, ciągu technologicznego (potocznie konserwacja urządzenia na miejscu, bez transportu). Zatem suma tych elementów decyduje o uciążliwości pracy, o jakiej jest mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej. Pracami konserwacyjnymi są więc objęte tylko te, które polegają na czynnościach zmierzających do utrzymania urządzeń wydobywczych i agregatów w dobrym stanie, zapobiegając tym samym przed ich zniszczeniem, uszkodzeniem. Pogląd powyższy został także ugruntowany w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego z którego wynika, że pracą górniczą jest praca przy bieżących remontach agregatów i urządzeń wydobywczych, niewyłączonych na stałe z ciągu technologicznego i będących w trakcie eksploatacji, a nie praca przy planowanych remontach po zatrzymaniu urządzenia i przetransportowaniu go w miejsce, w którym pracownik nie był narażony na obciążenia organizmu, jakie związane są z dokonywaniem odpowiednich napraw na odkrywce, jak również praca przy planowych remontach agregatów i urządzeń górniczych, wykonywana przez kierowcę-operatora samochodowego sprzętu technicznego w odkrywce - nie jest pracą górniczą, jako niepodlegająca na wykonywaniu czynności wyczerpująco opisanych w art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 kwietnia 2023 r., II USK 310/22, Legalis nr 2980763; 11 stycznia 2023 r., II USK 148/22, Legalis nr 2915071; 5 lipca 2023 r., I USK 223/22, Legalis nr 2959500). Nie zostały więc spełnione przesłanki, o których mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 k.p.c.

Jeżeli natomiast chodzi o ostatnią ze wskazanych w skardze kasacyjnej przesłanek przedsądu, to wskazać należy, że Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, iż odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że strona skarżąca musi wskazać, w czym - w jej ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi

oraz podać argumenty wykazujące, iż rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Strona skarżąca powinna więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126 i z 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Takiej okoliczności strona skarżąca jednak także nie wykazała, nie wystarczające jest dla jej spełnienia podniesienie jedynie, że „wydane orzeczenie rażąco narusza przepisy wskazane w *petitum*”.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

[SOP]

r.g.

